

7. RECHT OP GEZINSHERENIGING⁵³

7.1. INLEIDING

Gezinshereniging⁵⁴ is een specifiek en zeer belangrijk recht. De wet van 8-07-2011 voerde extra voorwaarden in voor gebruik van dit recht.

‘Gezinshereniging’ betekent het naar België laten overkomen van familieleden. Belangrijk is dat de wet het begrip ‘familie’ beperkt tot echtgenoten of geregistreerde partners, kinderen onder de 18 jaar, meerderjarige kinderen met een handicap en ouders van een niet-begeleide minderjarige vreemdeling die internationale bescherming geniet. Andere familieleden, zoals meerderjarige kinderen en ouders, vallen niet onder het recht op gezinshereniging. Zij kunnen op basis van ernstige humanitaire redenen de gunst van een humanitair visum aanvragen.

Vluchtelingen die erkend zijn op basis van de Conventie van Genève en subsidiair beschermden krijgen onder bepaalde omstandigheden gunstiger voorwaarden voor gezinshereniging.

Wel moeten de huwelijks- en afstammingsbanden van de gezinsleden al bestaan vóór de vluchteling in België aankwam. De begunstiging betekent concreet dat hij/zij bij aanvraag geen bewijs moet leveren van voldoende, stabiele en regelmatige bestaansmiddelen, voldoende huisvesting en ziekteverzekering voor het gezin.

Er is echter ook een beperking, namelijk dat de aanvraag tot gezinshereniging binnen het jaar na zijn/haar erkenning moet ingediend zijn (met betaling van de visumkosten). Als de aanvraag niet binnen het jaar na erkenning gebeurt is, vervalt de begunstiging.

Voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen nam het Hof van Justitie van de Europese Unie op 12 april 2018 een heel belangrijke beslissing. De voorliggende vraag was of minderjarigen hun recht op gezinshereniging behouden als zij achttien jaar geworden zijn terwijl hun asielpprocedure nog lopend is (dus zonder dat al een beslissing genomen is over hun status). Het Hof besliste dat de datum van de aankomst in het land waar een minderjarige asiel aanvraagt bepalend is. Wel verwacht het Hof dat de jongere de aanvraag tot gezinshereniging binnen de drie maanden na erkenning als vluchteling indient. Deze interpretatie van het Hof van Justitie is bindend voor alle lidstaten van de EU. De Dienst Vreemdelingenzaken paste zijn praktijk al aan.⁵⁵

7.2. PROBLEMEN

Gezinshereniging is dan wel een basisrecht, maar ervan gebruik maken is niet simpel.

53 Met steun van Astrid Declercq die bij Myria het project ‘gezinshereniging’ coördineert, in samenwerking met UNHCR. Eindredactie 15-08-2018.

54 Voor de juridische aspecten, zie <http://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/gezinshereniging>. Voor een algemene analyse over gezinshereniging, gezinsvorming, visa, aantallen, voorwaarden, dure procedure ... zie www.myria.be, Migratie in cijfers en in rechten 2017, hoofdstuk 5 en idem 2018, Recht op gezinsleven in het gedrang.

55 Zie ook de duiding van [Caritas International](http://www.caritasinternational.org)

- Het komt vaak voor dat de vluchteling niet weet waar zijn gezinsleden verblijven. In deze situatie kan hij zich wenden tot de [dienst Tracing van Rode Kruis Vlaanderen](#) (Mechelen) die vermiste familieleden helpt opsporen. Soms duurt het zoeken heel lang en komt de termijn van een jaar na verkrijging van de beschermingsstatus in het gedrang.
- **De gezinsleden in het buitenland zijn ‘de aanvrager’ en moeten de aanvraag indienen bij de ambassade of het consulaat van België in het land waar zij verblijven.** Indien er in dit land geen Belgische diplomatieke post is of deze moeilijk te bereiken is (vb. alleen met een lange, dure en gevaarlijke reis) mogen zij in praktijk de visumaanvraag indienen bij eender welke Belgische diplomatieke post die bevoegd is inzake visumaanvragen voor lang verblijf (ook [humanitair visum](#)) in een buurland.
- Behalve in een uitzonderlijk geval, moet de aanvrager zich persoonlijk aanbieden en mondeling reden en context van de aanvraag toelichten (www.diplomatie.belgium.be). Eigenlijk hebben sommige familieleden ter plaatse begeleiding nodig om de complexe procedure van een visumaanvraag te begrijpen.
- Begunstigden van internationale bescherming volgens de Conventie van Genève mogen geen contacten opnemen met instanties van hun herkomstland. Subsidiar beschermden mogen dit wel. Maar ook de familieleden van begunstigden van internationale beschermden ondervinden vaak moeilijkheden om documenten te verkrijgen in hun herkomstland. Als er onoverkomelijke hindernissen zijn om documenten van de familiebanden te leveren, moet de aanvrager dit zorgvuldig met argumenten aantonen. Als de documenten die de familieband tussen ouder en kind aantonen, niet kunnen voorgelegd worden, stellen de Belgische autoriteiten de (dure) DNA-test voor.
- **De procedure is zeer duur.** De aanvrager moet om te beginnen voldoende geld vinden om de visumkosten (actueel 180 € plus transferkosten) bij de start van de aanvraag te kunnen betalen. Daarna volgen kosten om documenten te bekomen, te vertalen en te legaliseren, erelonen voor artsen (medische attesten en DNA-testen), reiskosten naar de ambassade, verblijf ter plaatse, vliegtuigtickets .... Als de vluchteling in België voldoende geld daarvoor moet opsturen, is dit niet evident in de eerste jaren na de erkenning. Voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen (NBMV) is dit extra moeilijk. Daar bovenop moet de vluchteling meestal ook nog geld sturen om zijn gezin in het vluchtelingenkamp of land van herkomst financieel te onderhouden.
- **De behandeling van de aanvraag duurt lang** waardoor menig vluchteling zijn partner die achterbleef moet overtuigen dat het probleem niet bij hem ligt en dat er alles aan gedaan wordt om de procedure zo snel mogelijk te laten verlopen. In principe is er een maximumbehandelingstermijn van 9 maanden, maar deze kan verlengd worden, wat bijvoorbeeld gebeurt wanneer DNA-testen worden opgevraagd.
- **Na aankomst is er het probleem van de huisvesting van het herenigd gezin.** Heeft de vluchteling in België een woning die groot genoeg is? of moet het herenigd gezin intrekken in de kleine studio waarin hij leefde? Wie als alleenstaande een

sociale woning kreeg, mag er niet met een gezin in wonen. Als dit toch gebeurt volgt uitzetting.

- **Na aankomst is er opnieuw veel administratie:** inschrijving in de gemeente en de erkenning van het huwelijk of de afstammingsbanden door de gemeente, het leefloon laten aanpassen of de personen ten laste bij de RSZ regelen, kinderbijslag aanvragen, voor de kinderen en jongeren een nabije en geschikte school vinden.... Soms komen problemen pas na verloop van tijd naar boven: zo bijvoorbeeld maakt registratie van de binnenkomende partner als ‘gezinshereniger’ of ‘met humanitair visum’ verschil uit bij belastingen en toekenning van schooltoelage.
- **Na aankomst zijn er vaak emotionele en relatieproblemen.** Dan pas ontdekken de gezinsleden de onderlinge vervreemding tussen de partners en de kinderen, de andere rol die elk van de partners en soms ook het oudste kind tijdens de scheiding heeft opgenomen. Lang niet altijd wordt er verteld wat men heeft meegemaakt om de ander niet te kwetsen. Om samen weer de draad op te pikken is er tijd en veel geduld nodig⁵⁶. Erover praten met de vluchteling voor de gezinsleden aankomen, kan helpen.

7.3. TIPS VAN EN VOOR VRIJWILLIGERS

- Vrijwilligers zullen het recht op gezinshereniging **zo snel mogelijk aankaarten** bij de vluchteling die de status van internationaal beschermde vluchteling of subsidiair beschermde kreeg. Niet-begeleide minderjarige vluchtelingen moeten al vroeger beginnen (zie inleiding).
- **Is een advocaat nodig om de aanvraag tot gezinshereniging voor te bereiden?**
  - De aanvraag kan best voorbereid worden met de hulp van een dienst die in gezinshereniging gespecialiseerd is en er veel ervaring mee heeft (zie onder). Een vrijwilliger kan de vluchteling helpen door samen met hem/haar de lijst na te kijken van de documenten die moeten worden voorgelegd, zowel door de personen die willen overkomen als door het gezinslid in België. Vink aan wat er in orde is.
  - Een advocaat is pas nodig als de aanvraag in eerste instantie afgewezen werd en beroep aangetekend wordt bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV).
- **Myria en UNHCR** (het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties) hebben nu een gezamenlijk project⁵⁷ rond de materie ‘gezinshereniging’. Dit biedt informatie stap voor stap en juridisch advies: <http://www.myria.be/nl/contact>
  - De brochure ‘gezinshereniging met begunstigten van internationale bescherming in België, is sinds 24-01-2018 hernieuwd: <http://www.myria.be/nl/grond->

56 Voor een NBMV is het vaak nog moeilijker om terug een evenwicht in het gezin te vinden nadat hij jarenlang zonder ouderlijk gezag leefde. Hij krijgt er grote verantwoordelijkheden bij, bijvoorbeeld een woning zoeken, altijd vertalen voor de ouders enz.

57 Ter vervanging van het vroegere Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen (BCHV) dat een belangrijke dienst voor gezinshereniging had.

[rechten/recht-op-een-gezinsleven/gezinshereniging-met-begunstigden-van-internationale-bescherming](#)

De brochure bevat 9 hoofdstukken: wie mag zich herenigen en onder welke voorwaarden? Tot wie zich richten en welke documenten? Hoe familiebanden bewijzen? Termijn? Procedure? Beslissing? Reis? Aankomst in België en de verschillende inschrijvingen? Statuut van de familieleden in België en verlenging van verblijf? Meer informatie.

- UNHCR biedt ook een beknopte [infociche 'Gezinshereniging voor begunstigden van internationale bescherming in België'](#) (uitgave 5-01-2018) in [Nederlands, Frans, Engels, Arabisch, Dari, Pasjtoe en Tigrinya](#).
  - Er zijn ook video's in deze talen, zodat de persoon in België én de gezinsleden in het herkomstland meer te weten kunnen komen over de procedure. Zie bv. de Arabische versie: https://www.youtube.com/watch?v=JYJ_PK13R-c
  - De brochure geeft onder 'meer informatie' de contactgegevens van al de organisaties in België die in 'eerste lijn' kunnen helpen.
  - Myria zelf heeft een algemene telefonische permanentie (maandag- en donderdagvoormiddag). Maatschappelijk werkers, begeleiders, juristen en advocaten kunnen voor een meer gespecialiseerd advies terecht bij een aparte helpdesk op dinsdag en vrijdagmiddag.
- **Vrijwilligers worden meestal aangeklampt met de vraag 'waar kan ik geld lenen voor de kosten van mijn gezinshereniging?'**
- In Vlaanderen is er geen structurele voorziening voor dergelijke lening. In Brussel biedt de Coopérative de Crédit Alternatives (CREDAL) alleen een lening voor vliegtuigtickets. De vluchteling kan proberen bij zijn OCMW, maar weinig OCMW's gaan erop in. Een bank zal niet geneigd zijn om een lening te geven. Lenen bij vrienden of kennissen is niet zo evident omdat deze vaak zelf ook in financiële krapte zitten en er spanningen dreigen als het geld niet op tijd terug betaald wordt.
- Vrijwilligersorganisaties organiseren daarom vaak één of meer benefiet-activiteiten om financieel bij te dragen. Soms geven ze financiële noodhulp of een lening.
- Om binnen de vrijwilligersgroep te pleiten voor een tussenkomst in de kosten of voor een benefietactie, is de film '**Gescheiden**' van **Sophie De Brabandere** zeer geschikt. De film werd gemaakt in opdracht van het voormalige Belgisch Comité voor Hulp aan vluchtelingen (CBAR-BCHV) en is online te vinden op <https://vimeo.com/120813176>
- **Vrijwilligers worden ook geconfronteerd met de emotionele kanten** als de vluchteling over de langdurige scheiding en zijn verwachtingen van de gezinshereniging spreekt. Maakt hij zich zorgen over de risico's die de gezinsleden in het buitenland lopen, of over hun fysieke en mentale gezondheid? Hoe zijn de leefomstandigheden? Gaan de kinderen er naar school? Is er een hechte band ge-

bleven of is er een vervreemding onder de gezinsleden? Naarmate het gescheiden zijn langer duurt, wordt hereniging ook moeilijker. Man-vrouw, kinderen-ouders moeten weer wennen aan elkaar, terwijl de gezinsherenigers tegelijkertijd moeten wennen aan België. Hoe ouder de kinderen bij aankomst zijn, hoe moeilijker. Zijn ze in de puberteit? Kunnen ze nog naar school?⁵⁸

- **Vrijwilligers helpen om een woning voor het gezin te vinden** (zie thema wonen) en huisraad te verzamelen. Een OCMW of CAW zet daar soms buddy's voor in.
- Als de tijd van aankomst bekend is, kan je samen met de ouder in België al de inschrijving van de kinderen in een school regelen. Wacht niet tot ze aangekomen zijn.
- Vrijwilligers zorgen voor **een goed onthaal** en blijven het nieuw samengestelde gezin **helpen waar nodig** en met respect voor het privé leven. Ze zorgen ervoor dat het gezin terecht kan bij een dienst of medewerker van OCMW of CAW voor hulp en begeleiding bij de aanvragen voor huursubsidie, schooltoelage, wettelijke registratie van huwelijk of samenwoning van de partners (belangrijk voor de belastingen), enz..

De vzw AZIZ (Zemst) droeg met een gift en een lening bij in de onkosten van ruim 5000 € voor gezinshereniging en nog eens 2000 € voor verhuizing naar een grotere woning. De partners waren in hun land van herkomst **alleen religieus gehuwd** en hadden **geen feitelijk bewijs van hun huwelijksband**. In tegenstelling tot de 4 kinderen die naar België mochten komen onder 'gezinshereniging', kwam de moeder met een humanitair visum. De gemeente registreerde haar als 'niet-gehuwd'. Dat was even schrikken! Na overleg moest het paar bij een notaris een 'Verklaring op eer van ongehuwde staat' laten opmaken met daarin de vermelding dat "ze nooit burgerlijk gehuwd waren en thans ook niet gehuwd noch wettelijk samenwonend zijn". Met deze verklaring mocht het paar zich dan bij de dienst Burgerlijke stand aanbieden voor een 'verklaring van wettelijke samenwoning'. Erkenning als gehuwd of als wettelijk samenwonend paar is niet alleen emotioneel van belang, maar heeft ook **juridische en fiscale gevolgen**. Het recht kan alleen relaties beschermen die wettelijk vastgelegd zijn. Fiscaal genieten gehuwden en wettelijk samenwonenden het voordeel van het huwelijksquotiënt. Feitelijk samenwonenden hebben dit niet.

Onder de leden van Gastvrij Netwerk circuleren regelmatig dringende oproepen om een huis te vinden voor een herenigd gezin. Zo bv. van **vzw Mondiale Werken regio Lier (MoWe)** dd. 5/05/2018: *Gisteren hebben we een minderjarige Afghaanse vluchteling leren kennen van wie de familie (7 personen) dinsdag 8 mei in België aankomt (via procedure gezinshereniging). De jongen heeft voor zijn familie nog geen huisvesting gevonden (wat een verantwoordelijkheid ook!).*

58 Birsen Taspinar wees in een studiedag bij Odisee, Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, dd. 14-06-10, op een hele reeks veranderingen waaraan een gezin zich onder invloed van de migratie moet aanpassen: veranderde strategieën van probleemaanpak, hulpbronnen, betekenis van ouderschap, rol van vader en moeder, gezagspositie, rol van de uitgebreide familie, opvoedingsomgeving, kapitaal (sociaal, economisch, cultureel ...), eisen van de samenleving, keuzemogelijkheden, omgangsvormen, vaardigheid om te accultureren ...